

REMÉNYSÉG ÉS ELLENTMONDÁS JELE

A pápa dél-amerikai útjáról

II. János Pál rendíthetetlen energiával tesz eleget Krisztustól kapott megbízatásának: „... te erősíted majd meg testvéreidet“ (Lk 22,32).

Küldetése elsősorban a hívő népnek szól. S ez mindenhol kitörő örömmel, lelkesedéssel fogadja; Krisztus legfőbb képviselőjét látja benne. Jelenléte a remény jele: Isten nem hagyja el népét, Péter ma is látható egységet teremt a hat kontinensen szétszórt helyi egyházak között. Neki és rajta keresztül az egyes országok és vidékek katolikusai összes testvéreiknek elmondhatják örömeiket, szorongatásaikat, kéréseiket és jajkiáltásukat. A pápa személyes kisugárzása de főleg az egyházban betöltött szerepe felerősíti ezeket a hangokat, s eljuttatja a világi vezetőkhez valamint más vidékeken élő keresztény közösségekhez.

Ez utóbbi szempontok érvényesülésével azonban újabb távlatok is nyílnak. A Szentatya az evangélium szellemében válaszol a helyi egyházak kérő, sürgető megnyilvánulásaira. A hívő nép és vezetői így is értik üzenetét, útmutatásait. Akadnak azonban olyanok is (a hívők közül kevesen; inkább kívülállók), akik evilági, politikai vagy anyagi érdekeik szövetségését szeretnék megtalálni a pápában. Csalódnak tehát, amikor – szerintük – a pápa túl keveset vagy túl sokat mond: a Szentatya fellépése, beszédei, intelmei zavarják köreiket. Így válhat a pápa – Krisztushoz hasonlóan – az ellentmondás jelévé (Lk 2,34). Annál is inkább, mert II. János Pál nem szűnik meg hangoztatni, hogy Jézus az egész emberiséget váltotta meg (Redemptor hominis): a megváltás gyümölcsjeinek ki kell tehát áradni az ember egyéni és közösségi életére, a családról és társadalomról vallott felfogására, s a szeretetnek kell uralkodnia az egyének és nemzetek között. Nincs jogosultsága az önzésnek és igazságtalanságnak, a gyűlöletnek és a hitvallók üldözésének!

Érthető tehát, hogy míg a pápa első látogatásaikor a tömegtájékoztatási eszközök jobbjára egyhangúan csak a lelkesedést tükrözték, utóbbi találkozásainál egyesek már bizonyos előszeretettel s egyoldalúan az evilági érdekeikben csalódotok hangját próbálják világgá kürtölni. Ez a „csemege“, aminek még az is mellékterméke lehet, hogy „semlegesíti a pápa befolyását“: ha ellenvélemények is fölmerülnek, talán nem is kell annyira szívünkre venni, amit mond és hirdet.

A Szentatya múlt évi dél-franciaországi útja után még csak a grenoble-i püspök, Msgr. Matagrín emelte fel szavát egyes tömegtájékoztatási eszközök

töredékes és részrehajló tudósítása ellen. „Az evangélium logikája” c. nyilatkozatában emlékeztette híveit, hogy már Krisztus alakját is érték hasonló torzítások. A legutóbbi chilei látogatáskor azonban már a Vatikáni Rádió vetette a tömegtájékoztatási eszközök szemére, hogy csak szenzációt hajhásznak jelentéseikben. Feltette a kérdést: „A televízió teljhatalmának korában van-e még valaki, aki zavartalanul elgondolkodhat a pápa látogatásának mélyebb értelméről?”

A híradások ugyanis azt a benyomást keltették, mintha a látogatásnak elsősorban politikai jellege lett volna, s emiatt lett a pápa legkényesebb és legnehezebb vállalkozása. Tagadhatatlan, hogy mind Chilében, mind Argentínában a hívő katolikusokat lelkiismereti problémák elé állítja a fennálló politikai rendszer.

S nem volt kényes a pápa helyzete Hollandiában és Nicaraguában? Nem hallottuk a pápa szavát, aki kifejezetten hangsúlyozta, hogy „az evangéliummal a kezében” megy Chilébe?

– Rövid beszámolóinkban csak néhány pontot emelhetünk ki a chilei és az argentinai látogatásból. Mindenekelőtt König Eilfriede nővér beszámolóját közöljük Santiagóból (Chile), aki valamikor a megboldogult Marosi atya tanítványa volt Spittalban:

„Hosszú időn keresztül, csaknem egy évig készítették fel a chilei püspökök a népet a pápa látogatására. Mindenekelőtt imára, mégpedig a rózsafüzér imádkozására szólítottak fel mindenkit. S ezt meg is tettük minden összejövetel és szentmise végén: legalább néhány tizedet elimádkoztunk közösen. Ezenfelül 9 füzetet adott ki a Püspöki Kar különböző témákról. A közösségek ezeket olvasták át és beszélték meg, tanulmányozták. Két héttel a pápa érkezése előtt pedig a rádió és a televízió közvetített előkészítő programokat. Ezeket 10–15 személyből álló csoportokban tárgyalták meg a hívek.

A chilei nép nyílt szívvel és tárt karokkal fogadta a Szentatyát. Itt-tartózkodása örömmel és békével töltött el mindnyájunkat, főképp pedig új reményt hozott. Az utcák túlcsoordultak a néptől, ahol órákon keresztül türelemmel és lelkesedéssel várták érkezését: mindenki kereste a helyet, ahonnét jobban láthatja. A társadalom minden rétegéhez volt szava, s minden csoport képviselője a nagy nyilvánosság előtt mondhatta el a Szentatyának, hogy mi nyomja a szívét. Nem maradt üresen talpalatnyi hely sem a rendezvényeken, de a legtöbben (500.000 ember az ország 12 millió lakosából) a munkásoknak és parasztoknak bemutatott szentmisén vettek részt. Érthető, hogy ekkora tömegben akadtak csoportok, akik saját céljaikra próbálták kihasználni és zavarni a rendezvényt. Ez történt a Consepston nevű város peremén rendezett találkozón, ahol egyesek követeket hajigáltak, amire aztán visszavágott a rendőrség, bármennyire próbálták a papok lecsendesíteni a két oldalt. A történetek miatt a püspökök mélyszégyenű sajnálatukat fejezték ki a televízióban, mert ez a magatartás nem felel meg a chilei nép nagy többségének.

A rádió és a televízió jóvoltából az egész nép együtt lehetett a pápával, jóllehet személyesen mégsem mehetett el mindenki az ünnepségre. A közvetítések élesek és tiszták voltak.

Egyre inkább eluralkodik az a meggyőződés, hogy a hit valóban újra feléledt a nép szívében, amelyet csak a XVI. században evangelizáltak. A pápa látogatása mindenhol a beszélgetések központi témáját képezte. A családokban, a taxiban, a fodrászüzletben, autobuszokon ki-ki elmondja, hogy mit látott, mit tapasztalt. Bízunk abban, hogy mindez mély gyökeret vert a lelkekben.

Hogy milyen nyílt és emelkedett hangulatban folyt le a látogatás, azt jól szemlélteti a fiatalok egyik képviselőjének, Filamir Lavanderosnak az ifjúsági találkozóan elhangzott, s a pápához címzett beszéde:

János Pál, szeretett Testvérünk és Barátunk!

El szeretném mondani Neked, hogy kik vagyunk, és hogy mit érzek, miként élek én, a nép egyik fiatal tagja. Fiatalok vagyunk, akik hiszünk Jézus Krisztusban, s elköteleztük magunkat ebben a hitben. Találkoztunk az élet Urával, aki elkísér minket útjainkon, velünk jár. Rátaláltunk az Egyházra, aki befogad és támogat minket: megajándékoz az élet, a szó, a részvétel és hit forrásaival. Megengedi, hogy Isten gyermekeinek érezzük magunkat, mivel meggyőződésünk, hogy azok is vagyunk. Megengedi, hogy ebben a pillanatban a történelem protagonistái lehessünk. Sokan vannak a hozzánk hasonlók. S nekünk, fiataloknak sok a problémánk, csalódások és félelmek környékeznek, ugyanakkor azonban elköteleztünk vagyunk a hitben is, és képesek arra, hogy sorsközösséget vállaljunk másokkal.

Nem könnyű élni, amikor mindenütt a „halál uralmát” tapasztaljuk. Személyemre nézve pedig azt mondhatom Neked, hogy szenvedek, sírok, szomorúan énekelek és vigadok, mert egy nép, mindannyiunk népe gondokkal küzd és megpróbáltatásokat él át.

Amikor együtt vagyok barátaimmal, a nép fiataljaival, szüntelenül hallom, mennyi hiányt szenvednek, nincs emberhez méltó életük, s emiatt családjaik is szétzilálódnak.

Ennek következtében veszendőbe mennek a kifejlődésünkhöz szükséges alapadottságok is, hagyományainktól idegen elemek szegényesítik el kulturális önazonosságunkat: a fogyasztási láz, a kábítószeres élvezete, az alkoholizmus, az egyéni önzés és a nemtörődömség. Megtörténik az is, hogy levertség uralkodik el rajtunk, csüggedni kezd reményünk. Messzinek tűnik az a kor, amelyben megvalósíthatjuk eszményeinket, s az állandó sikertelenség fáradttá tesz, ami megtöri erőnket . . .

S mégis azt mondom Neked, János Pál, szeretett Barátunk, hogy mindennek ellenére álmaink megmaradnak, mert remélünk egy jobb jövő eljövételében. Erősek vagyunk, hogy küzdve, de mosolyogva haladjunk előre, mivel igazságosabb és szolidárisabb világot akarunk: a hazugság helyett igazságot, megosztottság helyett békét, halál helyett szabadságot.”

A pápa argentinai látogatásában sem hiányoztak a kényes pontok. Egyeseknek még fájt, hogy a pápa 1982-ben az angolokkal vívott háború és a katonai kormány idején kereste fel az országot. Mások félték, hogy „beleavatkozik” a családi jogi törvényhozásba (amely megengedné a válást), s amelyről éppen akkor folytak a viták a parlamentben. Az első pontot mind a Szentatya, mind az argentin vezetők úgy kerülték meg, hogy többször visszatértek a Szentszéknek 1978-ban végbevitt és sikeresnek mondható közvetítő szerepére Argentína és Chile között. Nem maradhatott viszont néma a pápa a család keresztényi felfogásáról folyó vitában: ismételten leszögezte az Egyház véleményét és elveit a válásról, anélkül természetesen, hogy beleavatkozott volna a törvénytervezet részleteibe.

A csúcspont azonban – írja Buenos Airesből P. Pesti József jezsuita atya – az itteni világ-ifjúsággal való találkozás volt. Áll ez a résztvevők számára és hatósugarára vonatkoztatva is. A találkozó este 9 órakor kezdődött és kb. három óra hosszat tartott. A pápa a beszédét három részre osztotta: először az argentin fiatalok problémáit elemezte, utána a dél-amerikai ifjúságét, s végül kitért a világ ifjúságának főbb kérdéseire. Az argentin fiatalság egyik szóvivője, Tapia Cecília, örömet fejezte ki, hogy a pápát most „háborútól és diktatúrától mentes körülmények között” üdvözölhetik. Szavait óriási tapsvihar követte. Ugyanolyan ujjongás és taps dübörgött fel, amikor a pápa – mintegy válaszként – hozzáfűzte hivatalos beszédének szövegéhez: „Ne álljon többé szembe testvér a testvérral, ne legyenek többé elhurcoltak és eltűntek; ne legyen többé helye a gyűlölködésnek és az erőszaknak, hanem mindig tartsák tiszteltben a személyi méltóságát.” A második beszéd végén nagy keresztet adott át a pápa a kontinens fiataljainak: ez szimbolizálja elkötelezettségüket a földrészt újra-evangelizálására. A harmadik rész mottója a „szeretet civilizációja” volt.

A Szentatya szavai és gesztusai mély benyomást gyakoroltak a fiatalokra: ezrek virrasztották át imádkozva és énekelve az éjszakát ott, ahol a találkozó volt: az evenidán (sugárúton), ahol másnap reggel 9-kor kezdődött a virágvasárnapi szentmise. Ez is több mint három órát tartott, s a becslések szerint egy millió ember vett rajta részt. De mindkét fél bírta: a pápa is, és a fiatalok is. Nehezen akartak véget vetni a találkozásnak. Hogy távlatilag milyen lesz a látogatás hatása a fiatalokra, azt még nem tudom. De remélem, hogy maradandóan vésődött a szívükbe!”

R.

MÁRIÁT DICSÉRJE LELKÜNK

Asszony, aki többet dalol, mint beszél

Majdnem két és félezer évvel ezelőtt történt, a görög városállamok idejében. A maroknyi Mélosz sziget lakossága fellázadt Spárta központozító zsarnoki hatalma ellen. A büntető hadjárat persze nem maradt el. Olyan büntetést